

OREBLADET

Medlemsblad for

Trøndelagsavdelingen av Norsk Botanisk Forening

Årg. 11

Nr. 2 – 2008

I artikkelen i dette nummeret av Orebladet om karplantefloraen på Midtre Knutshø har Syver Svare listet opp noen arter som ser ut til å ha blitt helt borte fra dette fjellpartiet. Bildene viser fire av disse artene; knoppsildre *Saxifraga cernua*, gullrublom *Draba alpina*, blindurt *Silene wahlbergella* og dvergsoleie *Ranunculus pygmaeus*; alle fra Knutshøene i Oppdal. Alle foto av Svein Båtvik

OREBLADET

Orebladet utgis av:

Norsk botanisk forening, Trøndelags-
avdeling (NBF-TLA)

Postadresse: Vitenskapsmuseet
Seksjon for naturhistorie
7491 Trondheim

Besøksadresse: Schøninghuset, 3. etg.,
Erling Skakkes gt. 47A,
Trondheim

e-post: nbf.tla@vm.ntnu.no

ISSN 1501-4924

Redaktør

Svein Terje Båtvik

Abonnement

Bladet utgis med to nummer i året. For medlemmer av Trøndelagsavdelingen av NBF inngår Orebladet i medlemskapet.

Abonnementspris for ikke-medlemmer er for 2008 kr. 75,-.

Manuskripter

Manuskripter kan sendes som Word-fil, gjerne som vedlegg til e-post, til:

nbf.tla@vm.ntnu.no eller til
svein-t.batvik@dirnat.no.

Bruk skrifttype Times New Roman i størrelse 12 gjennom hele teksten. Enkel linjeavstand. Overskrifter utheves. For de som ikke har tilgang på PC kan manuskripter sendes maskinskrevet eller tydelig håndskrevet.

Norske plantenavn skal brukes der disse finnes. Eventuelle latinske navn skal stå i kursiv etter det norske navnet uten bruk av bindestrek eller parentes.

Illustrasjoner

Redaksjonen ønsker illustrasjoner i form av strektegninger, diagrammer og foto (både digitale, papirkopier og dias). Merk foto som skal returneres med navn og returadresse.

Frist for manuskripter

Vårnummer: 1. april

Høstnummer: 1. november

Styret i NBF-TLA:

Egil Ingvar Aune (sekretær)

Anne Stine Ekker

Arne Jakobsen

Line Johansen (regionkontakt for
Villblomstenes dag)

Harald Kildal

Evelyn Irene Thor (kasserer)

Ekskursjonskomiteen:

Harald Bergmann

Sigmund Sivertsen

Dag-Inge Øien

Revisorer:

Per Arild Aarrestad

Bodil Wilmann

Forsidebildet viser **Figur 2** i artikkelen til Geir Gaarder om to skogsgras i Midtre Gauldal: Huldregras *Cinna latifolia* fra Midtre Gauldal.
Foto: Geir Gaarder

Tegningene i bladet er laget av Dagny Tande Lid og er gjengitt med tillatelse.

Redaktøren har ordet:

Du holder nå Oreblad nr. 20 foran deg! Utpå høstparten i 1998 kom første ”prøvenummeret” ut, og bladet runder altså 10 år i disse dager.

I dette nummeret publiserer vi en tankevekkende artikkel fra en av våre mange dyktige og ivrige amatørbotanikere om utviklingen av karplantefloraen på Dovrefjell de seneste 10-åra. Det er sikkert flere enn han som har lagt merke til den markerte ”utarming” av plantemangfoldet som synes å pågå i mange av våre berømte ”blomsterfjell”, ikke minst på Knutshøene. Artikkelen forsøker ikke å sette fingeren på hva som kan være årsakene til disse observasjonene. Redaktøren vil svært gjerne motta kommentarer til denne artikkelen fra TLA-medlemmene, både med egne erfaringer og kanskje med bidrag til forklaringer på disse negative utviklingstrekkene.

Ellers har vi med en interessant statusrapport om to av våre trønderske sjeldenheter innenfor grasfamilien, nemlig skogsøtgras og huldregras, begge med fokus på Midtre Gauldal.

Og så har vi kommet fram til den tredje og siste delen av artikkelserien som ser nærmere på karplantartene i Rødlista som kom ut i 2006, og

som også finnes, eller i alle fall har vært registrert, i Trøndelag. Denne gang har vi kommet fram til den største gruppen på rødlista, nemlig de ”nær trua” (NT). Det skal bli interessant å se hvilke endringer som blir gjort i den kommende Rødlista som er planlagt publisert i 2010, og som Artsdatabanken her i Trondheim allerede har startet opp arbeidet med.

Som vanlig har vi også med møteprogrammet for våsemesteret 2009 og ekskursjonsprogrammet for lokalavdelinga for vår og forsommer 2009. Og vi oppfordrer selvfølgelig alle til å delta både i møter og ekskursjoner!
GOD LESNING!

Svein Båtvik, Redaktør av
Orebladet

Huldregras og skogsøtgras i Midtre Gauldal

Av Geir Gaarder

Disse to østnorske skogsgrasene er blant de mest eksklusive innslagene i floraen i Midtre Gauldal. Huldregras *Cinna latifolia* var i Midt-Norge lenge bare kjent herfra, men har i nyere tid også blitt funnet langs Søya i Surnadal i Møre og Romsdal (Aune 2005, belagt ved Vitenskapsmuseet – TRH, observert på lokaliteten av artikkelforfatteren senest høsten 2007), og i Verdal i Nord-Trøndelag (langs Ferlandet i 1997 under botanisk forening sin ekskursjon, og belagt av Håkon Holien og Sigmund Sivertsen, TRH). Kanskje er den også påvist i Hattfjelldal i Nordland (herbariebelegg ved TRH, men der med klare forbehold som følge av ekstrem beliggenhet og dårlig materiale). I Lid & Lid (2005) er det trolig denne forekomsten som feilaktig er angitt for Rana kommune med et ”?” bak. Et funn fra Snillfjord i 1977 skyldes derimot antagelig feiletikettering. Skogsøtgras *Glyceria lithuanica* er derimot fortsatt bare funnet i Midtre Gauldal i regionen. Begge artene står for øvrig på den nasjonale rødlista som nær truet (NT; Kålås et al. 2006).

I 2007 var jeg med og kartla en del i Midtre Gauldal, dels gjennom et prosjekt firmaet jeg arbeider i (Miljøfaglig Utredning) hadde fått av miljøvernavdelinga hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag med å gå gjennom

den kommunale naturtypekartlegginga, og dels i forbindelse med skogvernarbeidet, der vi sammen med NINA og BioFokus skulle kartlegge utvalgte bekkeløfter i Sør-Trøndelag. Begge prosjektene ga mulighet til å oppsøke mulige lokaliteter for huldregras og skogsøtgras, uten at disse artene ble spesielt vektlagt i undersøkelsene.

Positivt nok så ble begge artene gjenfunnet under kartleggingene, og dels på nye lokaliteter. Kommunen har utvilsomt livskraftige bestander av huldregras, og en kan lure på om arten er i svak spredning. Noen indikasjoner på bestandsnedgang foreligger i det minste ikke. Situasjonen for skogsøtgras er nok mer bekymringsfull, da denne bare ble funnet på én ny lokalitet, mens den ikke ble gjenfunnet på sin gamle plass. Nedenfor følger en oppsummering av nye og gamle kjente forekomster av artene i Midtre Gauldal.

Huldregras *Cinna latifolia* (jfr figur 1 og 2 [på forsida av bladet]):

1. Bua ved Bua bru: Ouren (1961) skriver at det er ”en ganske rik forekomst av planten i krattet på østsiden av Bua nedenfor brua over elven.” Arten ble her først funnet under en ekskursjon av botanisk forening den 11.9.1938.

- Huldregras er siden samlet i dette området flere ganger av Tore Ouren (herbariebelegg ved TRH viser at det gjelder både i 1959, 1960 og 1990). På 1970-tallet fant Kjell Ivar Flatberg og Jarle I. Holten arten på vestsida av elva, og i 2004 påviste Eli Fremstad huldregras ca 2 km nord for brua på østsiden av elva. Under eget feltarbeid 29.8.2007 ble arten funnet på østsiden av elva på et par hundre meter lang strekning sør for brua, samt på et par flekker nord for brua og videre nordover mot Eli Fremstad sitt funnsted.
2. Bua nedenfor Buset: På en litt lengre strekning langs elva nedenfor Busetgårdene fant jeg arten 29.8.2007. Den vokste i første rekke i en smal sone ned ved elva, men langs de to bekkene som kommer ned mellom Buset og Rønning sto den også litt opp etter lia. Et belegg ble tatt på NQ 7536 8180.
 3. Buru vest for Rødsbjørgan: Her fant jeg arten lokalt og sparsomt innenfor et areal på ikke mye over 10x10 meter i et trangt parti av elvekløfta, i frodig høystaudepreget gran-skog med en del bergvegger og tendenser til ustabil ras-mark. Funnet ble gjort den 9.9.2007 og koordinatbestemt til NQ 7628 8658.
 4. Rognes, øst for Raudstein: Her ble arten funnet i trang bekke-dal med strutsevingrik vegetasjon av Kjell Ivar Flatberg den 7.7.1972 ifølge herbariebelegg ved Vitenskapsmuseet.
 5. Hauka øst for Haukså: Her fant jeg arten sparsomt den 28.8.2007 i et mindre bestand inntil sørsiden av elva. Den vokste i høystaudepreget og muligens svakt flompåvirket skog med gran og gråor. Funnet ble koordinatbestemt til NQ 6420 8472.
- Skogsøtgras *Glyceria lithuanica* (jfr figur 3 og 4):
1. Ouren (1961) skriver at arten "opptrer langs en liten bekk ved Hermo på sørsiden av Gaula." Herbariebelegg ved Vitenskapsmuseet viser at han fant skogsøtgras her 1.8.1958, samt på ny 14.8.1959. Helge Fjeldstad (pers. medd.) re-inventerte dette området 6.9.2007 og klarte da ikke å gjenfinne arten, uten at han tør påstå med sikkerhet at den er forsvunnet herfra.
 2. Gaula sør for Rødsbjørgan: Her fant jeg arten den 5.9.2007. Arten dominerte i et gammelt elveløp som trolig normalt er mer eller mindre tørt (men fuktig), men der det antagelig står noe vann i perioder med høy vannføring i Gaula. Posisjon: NQ 7682 8575.

Diskusjon

Både skogsøtgras og huldregras er bredbladete skogsgras med oppsplittet, men tydelig østlig utbredelse i Skandinavia. Artene trives best i skyggefulle, frodige skogsmiljøer. De har sitt tyngdepunkt i grandominerte skoger, men kan også opptre i rene løvskogsmiljøer. Begge artene trives i høystaudepregede miljøer, og jeg oppfatter dem som noe konkurransesvake og tilpasset svake til moderate forstyrrelser eller naturlig glissent feltsjikt. Artene kan vokse i samme miljø, men gjennomgående har skogsøtgras et tyngdepunkt i sumpskoger, mens huldregras foretrekker trange bekkekløfter (samt gråor-almeskog i vestlige deler av utbredelsesområdet).

Grøf팅 og flatehogst representerer ganske opplagt negative påvirkningsfaktorer, og jeg vil også anta at intensivt husdyrbeite kan utgjøre en potensiell trussel. Kanskje kan reduksjonen i utmarksbeitet ha vært positivt for artene, uten at jeg har sett konkrete referanser eller undersøkelser av dette.

Utbredelsen til huldregras virker påfallende oppsplittet i Midt-Norge, med bare spredte enkeltlokaliteter i en håndfull kommuner, der forekomstene virker små og for en stor del ligger mange mil fra hverandre. Unntaket er Midtre Gauldal, der arten har en nesten sammenhengende utbredelse langs Bua over en strekning på flere kilometer, samt har et

par mindre forekomster i nabovassdrag 5-15 kilometer mot nord og sørvest.

For skogsøtgras er forekomsten i Midtre Gauldal isolert i forhold til det norske utbredelsesområdet på Østlandet (nærmest i Rendalen 10 mil mot sør), mens de nærmeste svenske lokalitetene ligger enda litt lenger unna mot øst. Arten har også andre lignende isolerte utpostlokaliteter, da den i tillegg er kjent fra Mørkridsdalen i Luster i Indre Sogn (der også huldregras vokser i samme område!). For begge arter burde denne oppsplittede forekomsten representere interessante bestandsdynamiske og spredningsbiologiske problemstillinger, uten at jeg kjenner til spesielle undersøkelser på feltet.

Artene ble ikke funnet andre steder i Sør-Trøndelag under bekkekløftkartleggingene i 2007. Selv om undersøkelsene dette året langt fra var dekkende for alle potensielle miljøer, så er dette med på å underbygge et inntrykk av at dette er sjeldne til meget sjeldne arter i regionen. Enkelte nye lokaliteter bør det likevel fortsatt være håp om, og jeg oppfordrer alle botanisk interesserte til å ta turer på ettersommeren og høsten i fuktige flommarker og trange kløfter i regionen. Grasene er etter mitt syn blant de mest elegante og fascinerende karplantene en kan finne i de ellers litt tunge og mørke granskogene i Trøndelag. De vokser samtidig ofte i miljøer som også ut fra andre kriteri-

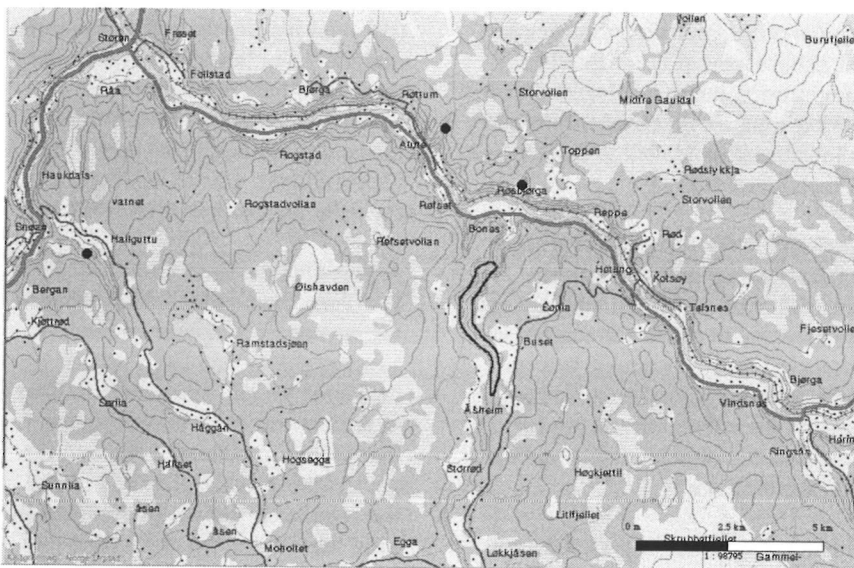
er bør bevares mest mulig intakte for framtida.

Litteratur:

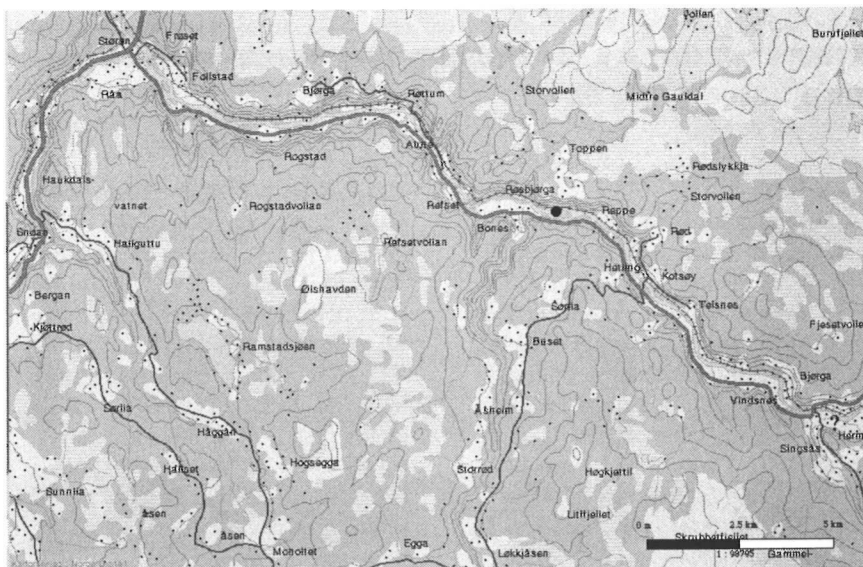
- Aune, E. I. 2005. Kartlegging av biologisk mangfold (naturtyper) i Surnadal kommune. - NTNU Vitensk.mus. Rapp. Bot. Ser. 2005-1: 1-52.
- Kålås, J.A., Viken, Å. & Bakken, T. (red.) 2006. Norsk Rødliste 2006. - Artsdatabanken. 416 s.

- Lid, J. & Lid, D. T. 2005. Norsk flora. 7. utgåve ved Reidar Elven. - Det norske samlaget. 1230 s.
- Ouren, T. 1961. Floraen i Singsås herred i Sør-Trøndelag. K. Norske Vidensk. Selsk. Årb. 1961: 5-73.

Geir Gaarder
Miljøfaglig Utredning A/S
6630 Tingvoll
gaarder@mfu.no

Figur 1. Den kjente utbredelsen av huldregas *Cinna latifolia* i Midtre Gauldal kommune.

Figur 3. Den kjente utbredelsen av skogsøtgras *Glyceria lithuanica* i Midtre Gauldal kommune.

Figur 4. Skogsøtgras *Glyceria lithuanica* fra Hermo i Singsås, Midtre Gauldal kommune.
Foto: Svein Båtvik

Arter som finnes i Trøndelag i ny norsk rødliste for karplanter 2006, III.

Av Svein Båtvik

Innledning

Da har vi kommet fram til tredje og siste del i denne artikkelserien om de rødlista karplantene (jfr. Kålås & al. 2006) som er funnet i Trøndelag. De to første artiklene om emnet står i de to utgavene av Orebladet som kom i 2007 (Båtvik 2007a, kategoriene RE, CR og EN; samt Båtvik 2007b, kategorien VU). Turen er nå kommet til de artene som formelt sett ikke står i noen "truethetskategori", men som i rødlista behandles som "NT" (nær truet) og "DD" (data mangler; det vil si at man har for lite informasjon om arten til å kunne tilordne den én av de definerte kategoriene i rødlista).

Både på grunn av at disse NT-artene ikke egentlig er "truet" ifølge rødlista, og at det er snakk om såpass mange arter i vårt område, vil omtalen av hver enkelt art være knappere enn omtalen av de truede artene i de to første artiklene om dette temaet.

I kategorien "nær truede arter" er det totalt listet opp 152 karplantetaksa i rødlista fra 2006, hvorav hele 73 er kjent fra Trøndelagsfylkene. I kategorien "data mangler" er det listet opp 15 karplantetaksa totalt, hvorav fire er kjent fra Trøndelag. Når dette skrives er Artsdatabanken i oppstartsfasen med å revidere hele rødlista med tanke på en ny og oppdatert utgave i 2010.

Kategorien NT, Nær truede arter

Denne kategorien skal ifølge IUCNs kriterier brukes dersom en art vurderes til å være nære ved å tilfredsstille noen av de kriteriene som kvalifiserer til kategoriene CR, EN eller VU, nå eller i nær framtid (Kålås & al. 2006). Dette vil i praksis si at det er stor sjanse for at disse artene vil bli plassert i en "alvorligere" rødlistekategori dersom de negative faktorene som påvirker bestandene av disse artene vil fortsette.

Likevel vil denne gjennomgangen vise at det er overraskende mange "vanlige" arter som har blitt med i Rødlista i denne kategorien, mens mange arter med en svært begrenset utbredelse, både i Trøndelag og i resten av landet, ikke har blitt med. På samme måte som for de øvrige rødlisteartene som ble gjennomgått i de to nevnte artiklene fra 2007 vil det være interessant å følge utviklingen i Trøndelag også av de stedegne artene i kategorien NT.

NT-arter som ikke er stedege i Trøndelag

Følgende 11 arter har neppe noen gang vokst naturlig i vårt område, og vi kjenner ikke til at noen av dem har stabile forekomster idag heller: - Kalmusrot *Acorus calamus* er en innført sørøst-asiatisk sumpplante som er naturalisert enkelte steder i

Sør-Norge, særlig i sørøst. Den nordligste registreringen i Norge er et gammelt funn fra Rissa, men alt tyder på at den forlengst er utgått herfra.

- Nonsblom *Anagallis arvensis* (figur 1) er trolig også en innført art til Norge (fra Middelhavsområdet), men den er godt naturalisert på havstrand, i åker og på ruderatmark på Østlandet, Sørlandet og på Vestlandet nord til Kristiansund. I Trøndelag har den bare vært registrert et par ganger i Trondheim (Munkvoll 1894 og "Trondheim" 1930), samt fra en rekke innsamlinger ved Piene-mølla i Buvika i perioden 1920-1946. Vi må anta at den ikke har stabile populasjoner i landsdelen idag.

Figur 1. Nonsblom har nok aldri hatt noen stabil, reproduserende populasjon i Trøndelag.

- Rødsmelle *Atocion armeria* er antagelig stedegeen på tørrberg og knauser fra Porsgrunn til Risør, men har også vært en del i bruk som prydplante og er funnet forvillet fra hager langs veier og i enger på spredte steder nord til Ørlandet og

Rissa. I Trøndelag har den vært sett også i Trondheim og Røros. Denne staselige planten vil nok fortsatt bli funnet tilfeldig blant hageavfall og som frøemling av og til i Trøndelag, men som ikke stedegeen i vår landsdel er det vel liten grunn til å forsøke å overvåke utviklingen hos denne arten her.

- Strandbete *Beta vulgaris* ssp. *maritima* er en ganske nyinnvandret art til Norge som nå finnes på noen få havstrandlokaliteter fra Hvaler til Hå i Rogaland. Som tilfeldig ugras og hagerømling har den dog vært kjent helt nord til Trondheim. Herfra er den kjent på ruderat fra det gamle avfallsområdet på Sluppen (1948 og 1952) samt ved Pienemølla i Buvika.

- Kålstistel *Cirsium oleraceum* har også en ganske begrenset naturlig utbredelse i Norge i sumpskog og næringsrike våte enger og grøfter i et område fra Bærum og Drammen til Nord-Fron og Nordre Land. Den har imidlertid også noen få ganger vært spredt som ugras på tømmerplasser helt nord til Tromsø, men er i Trøndelag bare kjent fra én gammel innsamling i Orkdal.

- Bakkemaure *Galium sternerii* har på samme måte en ganske begrenset naturlig utbredelse i landet i skogkanter og på baserike tørrbakker fra Oslofjord-området. Den er dessuten funnet noen ganger som vei- og jernbaneugras, herunder én gang i Midtre Gauldal.

- Sprikepiggrø *Lappula myosotis* vokser naturlig på berg og tørrbakker, men kan også opptre som veikantugras og på ren ruderatmark.

Som naturlig forekommende går den nok bare nord til Lesja og Skjåk, mens funn nord for disse lokalitetene antagelig er mer å betrakte som "ugrasfunn", inklusive funn i Oppdal, Skaun (Pienemølla i Buvika 1920-67), Trondheim (ved Ravnkloa ble den sett så sent som i 1992) og Stjørdal.

- Muserumpe *Myosurus minimus*: Det er vanskelig å avgjøre om denne arten skal betraktes som stedegeen i Trøndelag. Den er mest å finne på grunn jord og kulturmark på Østlandet nord til Stange, men har i tillegg en rekke spredte enkeltfunn lenger nord og vest. Fra Trøndelag kjenner vi bare gamle innsamlinger fra Trondheim og Steinkjer (Beitstadens prestegård), samt som ugras i Levanger i 1939.

- Nattsmelle *Silene noctiflora* er et innført ugras i Norge som er stedegeen lenger sør i Europa og Vest-Asia. Den vokser gjerne langs veikanter og på ruderatmark, men kan også være godt naturalisert på grusstrand og tørrbakke i Sør-Norge. Lenger nord er den mest bare kjent som et tilfeldig ugras, og i Trøndelag er den kjent fra seks kommuner (Trondheim, med det nyeste funnet fra Munkvoll 1996; Pienemølla i Buvika (1924-1981), Åfjord, Tydal, Frosta og Steinkjer). Det er vel ingenting som tyder på at arten har stabile populasjoner hos oss.

- Vårsalat *Valerianella locusta* er et annet ugras som helst hører hjemme lenger sør i Europa, i Vest-Asia og i Nordvest-Afrika. Den er rimelig godt naturalisert på grusstrand og

tangvoller rundt Oslofjorden og videre langs kysten til Rennesøy, men har dessuten opptrådt som tilfeldig ruderatmarksplante og ugras utenfor dette området. I Trøndelag kjenner vi den iallefall fra Oppdal (ugras ved stasjonen 1946) og Trondheim (ugras på Ringve 2003). En innsamling av forfatteren på Frøya fra 1970-tallet som provisorisk er bestemt til denne arten behøver bekreftelse.

- Vassveronika *Veronica anagallis-aquatica* er en ganske sjelden sump- og grøfteplante som er stedegeen enkelte steder på nedre Østlandet samt noen få steder langs sørkysten til Stavanger. Den har dessuten blitt samlet som tilfeldig ugras ytterligere noen få steder, så som ved Pienemølla i Buvika i 1931.

NT-arter i Trøndelag som er stedegeen

De resterende 62 karplantetaksonene i NT-kategorien i Trøndelag må vel i hovedsak betraktes som stedegeen i vårt område. For å lette gjennomgangen kan vi dele dem inn i noe upresise grupper alt etter deres hovedutbredelser; i "fjellplanter" (26 taksa) og "lavlandsplanter" (36 taksa, men blant disse kan noen forsåvidt også gå langt opp i fjellet).

NT-arter i Trøndelag som er stedegeen: "Fjellplanter"

- Issolcic *Beckwithia glacialis* er en fjellplante som man kanskje ikke skulle forvente er oppført som "nær truet" på en norsk rødliste, i og med at den synes så vanlig i høyfjellet i Sør-Trøndelag. Det er antagelig kli-

maendringsproblematikken som er årsaken til at den føres opp i denne kategorien, i likhet med en rekke andre "høyfjellsarter" som er relativt vanlige i dag. *Issoleia* kan dog bevege seg nedover til lavere nivå også og er kjent bl.a fra Vassfjellet (Melhus). I Nord-Trøndelag er den oppsiktsvekkende sjelden, og er vel her bare kjent fra Fongen i Meråker. Det kunne være interessant å høre om noen kjenner arten fra andre lokaliteter i Nord-Trøndelag, eller om den også kan være kjent fra andre kommuner i Sør-Trøndelag enn Røros, Oppdal, Rennebu, Midtre Gauldal, Melhus, Holtålen, Tydal og Selbu.

- Fjellmarinøkkel *Botrychium boreale* er en art som hverken er så lett å inventere eller overvåke. Den synes å være begunstiget både av baserik mark og av kulturpåvirkning og har flest funn fra slåtteeng, beitemark og setervoller, men er også kjent fra åpen skog, grasmark og hei i fjelltraktene. I sør og øst opptrer den som en fjellplante, mens den fra Trøndelag og nordover også opptrer i lavlandet. Den er relativt sjelden på Vestlandet. I Trøndelag er den kjent fra 17 kommuner, med tyngdepunkt i Oppdal og Røros. Den synes stort sett å unngå kysten, og har vel knapt nok særlig lavtliggende lokaliteter sør for Vikna.

- Hvitstarr *Carex bicolor* (figur 2) har sin utbredelsestygde i Nord-Østerdalen og Nord-Gudbrandsdalen, samt fra Rana til Porsanger, på baserik sand og grus ved elvekanter, men også på berghyller, i snøleie, og på åpen rikmyr. I vårt område synes

den bare så vidt å gå inn i Oppdal kommune (f.eks i Unndalen), mens den har store og rike forekomster like sør for fylkesgrensa f.eks i Follidal kommune. Et nærmere søk etter arten på flere lokaliteter i Oppdal kommune ville kanskje ha noe for seg, selv om dette nok er den kommunen i Trøndelag som sammen med Trondheim har vært best inventert botanisk.

Figur 2. Hvitstarr er en av de sjeldnere fjellplantene i "nær traukategorien" i Trøndelag.

- Jøkulstarr *Carex rufo* er en art som typisk er knyttet til sent utsmeltede, basefattige snøleier og elvekanter. Den følger hele fjellkjeden fra

Setesdalsheiene til Kåfjord og Tromsø, men er klart mest vanlig i vestlige fjellstrøk. I Trøndelag er den kjent fra hele 15 kommuner med Oppdal og Holtålen som tyngdepunkt. Arten er også belagt fra Røros, Tydal, Rennebu, Midtre Gauldal, Melhus, Selbu, Meråker, Verdal, Namsskogan, Snåsa, Grong, Lierne og Røyrvik. Med mindre habitatet skulle bli redusert på grunn av omfattende klimaendringer er det vel lite annet som truer artens overlevelse idag.

- Snøarve *Cerastium nigrescens* var. *laxum* vokser i baserike snøleier og på elveører. Varieteten har sin totalutbredelse i Nordvest-Europa (Skandinavia, Island og de Britiske øyer) og har i Norge spredte forekomster fra Odda til Tynset og Rindal, samt fra Hattfjelldal til Lebesby. I vårt område er den bare kjent fra Oppdal (fem lokaliteter) og Rennebu (én lokalitet). Antallet kjente lokaliteter er lavt, og disse bør overvåkes eksten-sivt for å følge utviklingen i bestandene.

- Småste *Comastoma tenellum* er én av de mange fjellartene som trives i ”Dryas-følget” på baserike tørre rabber, men også på beitemark og slåtteenger. Den er også en klassisk ”bisentrisk” art med forekomster i sørlige fjell nord til Røros, Oppdal og Midtre Gauldal, og igjen fra Hattfjelldal til Alta. I Trøndelag er den altså kjent fra tre kommuner, med svært mange lokaliteter i Oppdal, fem lokaliteter i Midtre Gauldal og sju lokaliteter i Røros. I likhet med mange andre fjellplanter som trives i

baserikt miljø, er det vel først og fremst klimaendringer som på sikt kan utgjøre en trussel mot artens overlevelse, men samtidig er denne arten en representant for de mange artene der endringene i kulturlandskapet også fører til tilbakegang i bestandene.

- Kalkklok *Cystopteris alpina* vokser på marmor og kalksnøleie i fjellskog og snaufjell. Den har sin totalutbredelse begrenset til fjell i Europa og Lilleasia. I vårt område er den bare kjent fra fem kommuner i Nord-Trøndelag; Meråker, Namsskogan, Høylandet, Lierne og Røyrvik. Sør for Meråker er den bare kjent fra to fjell, i Lom og i Fræna. Arten er samlet svært få ganger i Trøndelag.

- Blodmarihand *Dactylorhiza incarnata* ssp. *cruenta* er heller ikke helt uvanlig i Trøndelag, men likevel langt sjeldnere enn nominatformen engmarihand. Det er vel en smaksak om man vil klassifisere den som ”lavlandsart” eller som ”fjellart”, men den tas i denne oversikten med under ”fjellplantene” for å markere at denne underarten er mer knyttet til baserike fjellskoger og åstrakter og gjerne noe mer høytliggende rikmyrer enn engmarihanda. I vårt område har blodmarihanda mange kjente lokaliteter, og den er innsamlet iallefall fra 21 av våre 49 kommuner. Den er rimelig godt spredt over hele området, men mangler naturlig nok fra store deler av kystkommunene. Utbredelseskartet i Mossberg & Stenberg (2007) yter nok ikke arten full rettferdighet, i alle fall ikke i Trøndelagsfylkene.

- Gullrublom *Draba alpina* er knyttet til baserike snøleier, flytjord og berghyller i fjelltraktene, og er en annen av de klassiske "bisentrisk" fjellplantene. I det sørlige fjellområdet er den kjent nord til Meråker. Den må betraktes som ganske vanlig på egnede lokaliteter i Oppdal, Midtre Gauldal og Rennebu, og tynnes så ut i Holtålen og Tydal, og har altså sin kjente nordgrense i Trøndelag i Meråker før den kommer igjen i Hattfjelldal og fortsetter helt til Svalbard.

- Lapprublom *Draba lactea* vokser mest på baserik grus og mosematter. Den er også en såkalt "bisentrisk" fjellplante, men har langt færre lokaliteter i sør enn gullrublommen. I Trøndelag er den kjent bare fra vestlige deler av Oppdal kommune (Trollheimen) og såvidt i Rennebu kommune.

- Søterot *Gentiana purpurea* er en sørlig art i Norge i bjørkeskog, vierkratt og basefattig beitemark. Den er ikke uvanlig i fjell- og åstrakter fra Setesdalen til Ringebu, og med en del lokaliteter i vestlige fjelltrakter nord til Rauma. I 1922 ble den funnet i Singsås i Midtre Gauldal, og siden da er en rekke dellokaliteter påvist i denne kommunen. Fortsatt er dette nordgrense for arten i Norge.

- Dvergssyre *Koenigia islandica* er én av våre ytterst få årlige fjellplanter. Den er knyttet til bar, våt jord, kilder og snøleier helt nord til Svalbard og når 1650 m o.h. i Oppdal. Den er imidlertid svært sjelden i Nord-Trøndelag og er her bare kjent fra Røyrvik og Namsskogan. I sør-

fylket har den mange kjente lokaliteter i Oppdal, Midtre Gauldal, Rennebu, Holtålen og Røros, og er også såvidt påvist i Hemne (Holbufjellet) og Tydal.

- Snøfrytle *Luzula nivalis* er knyttet til baserik, fuktig grusmark og tidlige snøleier i fjellet og er kjent helt nord til Svalbard. I vårt område har den en lang rekke kjente lokaliteter i Oppdal kommune, men den er foreløpig ikke registrert fra andre kommuner i Trøndelag.

- Snøgras *Phippisia algida* vokser på sent utsmeltet og vått snøleie, gjerne baserikt. Den er en bisentrisk fjellplante som i nord går helt opp til Svalbard. I Trøndelag har den en lang rekke kjente lokaliteter i Oppdal kommune, og er dessuten kjent fra et fåtall lokaliteter i kommunene Meldal, Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen, Namsskogan og Røyrvik. Igjen er det vanskelig å se for seg at noe annet enn betydelige klimaendringer vil kunne true artens fortsatte eksistens i vårt område.

- Jemtlandsrapp *Poa x jemtlandica* er en stabilisert hybrid mellom fjellrapp og mykrapp som mest formerer seg ved hjelp av yngleknopper. Den er knyttet til baserike snøleier og åpen grus, og har vært holdt for å være en "sørlig, unisentrisk" fjellplante. Det er imidlertid nå meldt at den antagelig vokser i Saltdalen også. I Trøndelag har den vært registrert i minst fem kommuner (Oppdal, Røros, Tydal, Holtålen og Meråker), og sannsynligvis også i Midtre Gauldal.

- Fjellnøkleblom *Primula scandinavica* er en annen art som det er noe overraskende å finne på rødlista.

Den er interessant i så måte at den er kjent bare fra Skandinavia (Norge og Sverige), men på norsk side har den såpass mange lokaliteter at det er vanskelig å se for seg at dens eksistens kan komme til å bli truet på kort sikt. Den er knyttet til baserik grasmark, men også til beitemark og slåttemark. Arten er "svakt bisentrisk" i Norge og har en liten utbredelsesluke mellom Verdal og Leka/Brønnøy/Hattfjelldal, men går så videre nordover til Tromsø. Fra Trøndelag og nordover er den kjent også i lavlandet. I Trøndelag har den massevis av kjente lokaliteter i Oppdal, Rennebu, Midtre Gauldal og Røros, og mer spredte lokaliteter i Holtålen, Meldal, Melhus, Skaun, Åfjord, Osen, Trondheim (Gråkallen og Blyberget samt Nypan på Leinstranda), Selbu og Malvik. I Nord-Trøndelag er den bare kjent fra Frosta, Verdal og Leka.

- Smalnøkleblom *Primula stricta* er i motsetning til sin nevnte slektning en mer utpreget fjellplante som er knyttet til baserik fuktig grasmark og elvekanter. Den er dessuten mer utpreget "bisentrisk" med en utbredelsesluke mellom Nærøy og Grane i Nordland. I vårt område har den mange kjente lokaliteter i Oppdal, Midtre Gauldal og Røros, og noen få lokaliteter i Orkdal, Holtålen og Tydal. I nordfylket er den bare kjent fra én innsamling i Nærøy (Gravik).

- Snøsoleie *Ranunculus nivalis* er nok ytterligere et eksempel på en art

som er kommet med i rødlista på grunn av faren for at betydelige klimaendringer vil medføre bortfall av mange egnede habitater for arten.

Snøsoleia trives i baserike og fuktige snøleier, og går helt nord til Svalbard. Den har ganske mange kjente lokaliteter i Oppdal, men bare to voksesteder i Midtre Gauldal (Sandfjellet og Gråskarven) og én i Røyrvik.

- Stuttsmåarve *Sagina caespitosa* liker seg også best i baserike omgivelser i tidlige snøleier, på polygonmark og grusmark, og finnes i likhet med foregående art helt nord til Svalbard. I vårt område har den mange kjente voksesteder i Oppdal som så langt er den eneste kjente voksestedskommunen i Trøndelag.

- Trippelvier *Salix x arctogena* er vel mest å betrakte som en "samlebetegnelse" på stabiliserte, polyploide komplekser av flere vier-hybrider der musøre, grønnvier, polarvier, sølvvier og kanskje lappvier inngår som foreldrearter. Dette komplekset er så langt bare notert fra Skandinavia og Finland, men med en såpass broket taksonomisk "fortid" hadde den inntil videre i rødliste-sammenheng kanskje passet best i kategorien DD (datamangel). Den er knyttet til snøleier, flommark og vierkratt. I Trøndelag er så langt belegg fra Oppdal, Midtre Gauldal og Tydal bestemt til dette taksonet, og disse lokalitetene utgjør sørgrensen i landet for denne "arten" som forøvrig er kjent helt nord til Båtsfjord.

- Grynildre *Saxifraga foliolosa* vokser i baserike våte snøleier, gjerne på

overrisla grusmark. I Norge er den kjent sør til Folldal, Lom og Sunndal, og den går helt nord til Svalbard. Den har bare et fåtall kjente enkeltlokaliteter i sørdelen av utbredelsesområdet, og vil således trolig være i faresonen i vårt område dersom klimaendringene slår til for alvor. I Trøndelag synes den bare å være kjent fra kommunene Oppdal, Tydal, Meråker og Røyrvik.

- Grannsildre *Saxifraga tenuis* trives også i sent utsmeltede snøleier, på flytjord og på skyggefulle berghyller. Denne arten går også helt nord til Svalbard. I Oppdal, Midtre Gauldal, Holtålen, Røros og Meråker har den en lang rekke kjente lokaliteter, mens det fins færre lokaliteter i kommunene Rennebu, Tydal, Stjørdal, Namsskogan, Lierne og Røyrvik.

- Dovreløvetann *Taraxacum dovreense* er noe så eksklusivt som en midtnorsk endemisme. Den har sin totalutbredelse i Jotunheimen og på Dovrefjell i kommunene Vang, Vågå, Lom, Lesja, Dovre og Oppdal i baserik rabbevegetasjon. En betydelig klimaendring her vil dermed ikke bare true arten lokalt, men på verdensbasis, og dette alene hadde vel forsvart en rødlisting i en langt "høyere" kategori enn NT. I Oppdal kommune er den så langt kjent fra omlag 15 fjell, men på 9-10 av dem er (de eneste) innsamlingene mer enn 50 år gamle. En jevnlig overvåking på kjente lokaliteter og søk etter nye lokaliteter burde være på sin plass for denne løvetanna!

- Krypsivaks *Trichophorum pumilum* vokser i baserik, grunn myr, langs

elvekanter og i dolomithei (i Finnmark). Litt som hos brunskjena er arten vanskelig å kjenne igjen uten videre og er nok underrepresentert i herbariene. Den foreløpige totalutbredelsen i Norge omfatter kommunene Folldal, Dovre, Oppdal, Tromsø, Kvænangen, Nordreisa, Alta og Porsanger. I Oppdal er den bare kjent fra to-tre lokaliteter sør for Kongsvold og ved Grønnebakken. Disse lokalitetene bør følges og nye lokaliteter bør ettersøkes.

- Høyfjellsveronika *Veronica alpina* ssp. *pumila* er knyttet til baserik grusmark og flytjord, men også til vierkjerr. Den er kjent fra sørlige fjellstrøk (Hol, Odda) og nordover helt til Nordreisa, og forfatteren har dessuten bilder fra Vardø som overensstemmer helt med denne underarten. I vårt område er taksonet kjent fra Oppdal, Holtålen, Tydal, Meråker og Røyrvik.

- Lappveronika *Veronica serpyllifolia* ssp. *humifusa* vokser langs fuktige stier, i sumpete vierkratt og ved vannkanter, og viser en nordøstlig utbredelse i Norge. Kjent sørgrense går ved Røros, og den går nord til Gratangen og Storfjord. I Trøndelag er den også kjent fra Tydal, Namsskogan, Lierne og Røyrvik.

NT-arter i Trøndelag som er stedeagne: "Lavlandsplanter"

- Vollmarikåpe *Alchemilla subglobosa* er en utpreget kulturmarksart som mest er knyttet til slåtteeng og beitemark. Hovedutbredelsen i Norge er i et område fra Buskerud til Hedmark, med enkelte spredte en-

keltfunn utenfor dette området. Det er vel sannsynlig at med en mer systematisk ettersøkning ville flere lokaliteter av mange marikåpe-arter bli registrert, noe som også støttes av at flere av beleggene er relativt nye. Foreløpig er arten kjent fra fire kommuner i Trøndelag (Midtre Gauldal, Trondheim, Levanger og Steinkjer), og bare et funn fra Narvik ligger lenger nord.

- Smånøkkel *Androsace septentrionalis* er knyttet til baserike tørrbakker og berg, helst på Østlandet nord til Tynset og Lesja, og med spredte funn utenfor dette området. I Trøndelag ser den ut til å være stedegen flere steder i Oppdal kommune og kanskje i Rennebu og Meldal, mens registreringer i Røros og Tydal bærer preg av å være tilfeldige ugrasfunn. Bare ett ugrasfunn fra Vefsn ligger lenger nord enn vårt område. Det vil være interessant å re-inventere de kjente voksestedene i Oppdal, Rennebu og Meldal for å sjekke statusen til denne trivelige nøkleblomsten; - de nyeste innsamlingene fra Oppdal er ved Lønset og ved Grøtan (begge 2005).

- Marinøkkel *Botrychium lunaria* er en art som har vært betraktet som nokså vanlig i hele landet, og det er derfor noe overraskende å finne den i rødlista. Den har imidlertid gått betydelig tilbake i lavlandet i sørøst-Norge, og det er nok dette som er hovedårsaken til at den er oppført som NT. I vårt område er den så langt forfatteren kjenner til fortsatt relativt vanlig, og den vokser sannsynligvis i samtlige trønderske kom-

muner, selv om funnene er noe mer spredt i midtre og indre deler av Nord-Trøndelag. Det foreligger belegg fra 42 av Trøndelags 49 kommuner, og det kunne jo være en interessant øvelse å forsøke å belegge den fra de resterende sju kommunene også: Snillfjord, Meldal, Skaun, Agdenes, Nærøy, Namdalseid og Snåsa.

- Nordlandsrørkvein *Calamagrostis chalybaea* er en lokal apomikt som er endemisk for Skandinavia, og som vokser i baserike høystaudeskoger i et relativt lite område i Nord-Trøndelag og i sørlige deler av Nordland (fem kommuner) og over på svensk side. I vårt område er den bare kjent fra to lokaliteter i Lierne og én lokalitet i Rørvik (som vel egentlig er en fortsettelse av den ene bestanden i Lierne). Som en lokal endemisme burde disse lokalitetene bli overvåket jevnlig, samtidig som det hadde vært av interesse å ettersøke arten nærmere i andre egnede lokaliteter i disse to kommunene. Med en så begrenset totalutbredelse hadde det vel dessuten vært forsvarlig å klassifisere denne i en truchtskategori i rødlista, i det minste ut ifra kriteriet om lite totalareal.

- Høstvasshår *Callitriche hermaphrodita* er knyttet til baserike sjøer, elver og leirstrand, mest i et belte fra Buskerud til Hedmark, samt i deler av Nordland, indre Troms og Finnmark. Utenfor disse kjerneområdene har den spredte lokaliteter i Norge, og bare én kjent lokalitet i Trøndelag; i et tjern nedenfor By ved Steinkjerelvas søndre bredd. Dette

funnet er snart 100 år gammelt, og det er vel lite som tyder på at arten er å finne i vårt område lenger.

- Stavklokke *Campanula cervicaria* var det en utmerket artikkel om i forrige Orebladet (Fremstad 2007). Denne staselige arten er gjerne knyttet til noe baserike skogkanter, berg og rasmarker på Østlandet, og med noen få lokaliteter på Vestlandet fra Voss og nordover til Steinkjer (nordgrense). I Trøndelag er den kjent fra åtte kommuner; Midtre Gauldal, Trondheim, Rissa, Frosta, Stjørdal, Levanger, Verdal og Steinkjer. Arten er lett kjennelig og egner seg glimrende for "Floravokter-innsats", slik Fremstad forbigledelig demonstrerte i sin artikkel fra ifjor. Statusen i dag på flere av de registrerte lokalitetene i Trøndelag (det kan vel dreie seg om omlag 14-15 totalt) er trolig helt ukjent. Det minnes her også om de ubelagte funnene av arten fra Trondheim; "strax syd for Tillerbroen i ur samt ved Aunet i bakkerne syd for gården og veien" (Storm 1886: 32); den første er nok identisk med "ur nær Tillerbrua" (Høeg 1947).

- Tuestarr *Carex cespitosa* er knyttet til minerotrof myr, og noe baserike sumpskog. Den har et tyngdepunkt sørpå fra Buskerud til Hedmark, og et annet tyngdepunkt fra nordre Nordland til Sør-Varanger. I Trøndelag er den kjent fra bare fire kommuner; Røros (Glåmbrua ved Glåmos kirke, øya mellom bruene i Glomma samt Finnfloen), Trondheim (hvor?), Meråker ("Stjørdalsfjellene") og Lierne (Linnesætran i Sørlø). En re-inventering av kjente loka-

liteter hadde vært nyttig samtidig som arten kanskje kunne finnes på hittil uoppdagede steder i vårt område også.

- Toppstarr *Carex paniculata* er knyttet til baserik, våt myr og tjernkanter. De norske forekomstene er redusert, særlig på grunn av myrgrøfting. Den må sies å være relativt sjelden i Norge og har bare spredte enkeltforekomster fra Hvaler og rundt kysten nord til Averøya. I vårt område er den kjent fra Ørlandet (Nordskaget på Storfosna), Hitra (sørøst for Kovatnet, øst for Tautervatnet samt i Aunvågen) og med nordgrense på Vikna. Dersom den negative tendensen fortsetter er det vel rimelig å sette opp arten i en trøethetskategori snarest. Jevnlig overvåking av de fåtallige trønderiske forekomstene burde gjennomføres.

- Kildegass *Catabrosa aquatica* er en annen "våtmarksart" som helst er knyttet til godt gjødslede habitater som tangvoller, vannkanter og rikskilder. Den har spredte lokaliteter over det meste av landet og er kjent fra 17 kommuner i Trøndelag (Oppdal, Røros, Holtålen, Agdenes, Melhus, Selbu, Trondheim, Ørlandet, Åfjord, Frosta, Stjørdal, Levanger, Verdal, Flatanger, Namsos, Lierne og Leka). Igjen er det vel opprettholdelse av egnede habitater som er mest vesentlig for artens fortsatte overlevelse i Norge.

- Hvit skogfrue *Cephalanthera longifolia* (figur 3) er en av de store sjeldenhetene i trønderisk flora og er bare kjent fra Rusaset på Ørlandet. Arten trives best i baserik skog og

skogkanter og er nok vanligst på egnede lokaliteter på Vestlandet. På Ørlandet ble den først funnet av Johan Mjøltnes i juni 1972. Hvordan statusen for bestanden er idag kjenner ikke forfatteren til, men om den fortsatt står der er det åpenbart et behov for å overvåke utviklingen av denne nordligste forekomsten av en staselig orkidé.

Figur 3. Hvit skogfrue er et eksempel på en plante i rødlistekategorien "nær trua" som bare så vidt når nord til Trøndelag.

- Huldregras *Circa latifolia* vokser i fuktige, skyggefulle skoglier, i bekkedaler og på flommark. I Norge har den sin hovedtyngde i Vestfold, Buskerud og Telemark, og med spredte lokaliteter på Vestlandet fra Ullens-

vang til Surnadal og med fire kjente lokaliteter i Trøndelag. Den kjente nordgrensa er en isolert forekomst i Rana(?). I Trøndelag ble den først funnet ved Bua bru i Budalen i Midtre Gauldal i 1959, og i 1972 også i Rognes. Det foreligger et belegg fra Vasslag i Snillfjord fra 1977 (dette er dog trolig en feiletikettering) og fra Ferlande i Verdal 1997. Det er mulig at arten kan finnes på flere "bortgjemte" lokaliteter i vårt område, og iallefall burde man følge med på utviklingen av de tre kjente lokalitetene. Det vises for øvrig til Geir Gaarders utmerkede oppsummering av statusen for dette skogsgraset i Midtre Gauldal i dette nummeret av Orebladet.

- Marisko *Cypripedium calceolus* har spredte funn i baserik løv- og furuskog, i rasmarg og berg fra Porsgrunn til Sør-Varanger, og er fylkesblomst for Nord-Trøndelag. I vårt område er den kjent fra bare seks kommuner (Oppdal, Melhus, Steinkjer, Grong, Høylandet og Snåsa) og de kjente lokalitetene bør jevnlig overvåkes, særlig de som ligger lett tilgjengelig for ferdsel og slitasje.

- Engmarihand *Dactylorhiza incarnata* ssp. *incarnata* er vel én av de artene som det er overraskende å finne i Rødlista, selv i kategorien "nær truet". Det er vanskelig å se for seg at denne arten skulle kunne gå så kraftig tilbake at den ville blitt ansett som "sårbar" som helhet i landet. Arten må betraktes som ganske vanlig i Trøndelag på egnede habitater som rikmyr og baserike strandenger. Den er rimelig godt spredt over hele

landet, men er mindre vanlig på Sør- og Vestlandet, og tynnes ut mot nordgrensa i Balsfjord og Tromsø. Forfatteren har ikke gjort noen totalgjennomgang av de hundrevis av belegg som finnes fra Trøndelag, men antar at den burde finnes i bortimot samtlige av de 49 trønderske kommunene.

- Buntsivaks *Eleocharis multicaulis* er en vannplante som trives i basefattig vann. Fram til 1995 hadde den sin kjente nordgrense i landet i Flora og Bremanger, da Kjell Ivar Flatberg fant den på Havmyran på Hitra. Arten er ikke så liketil å kjenne igjen for ikke-fagfolk, men når den nå først er registrert ett sted på Hitra er det sannsynlig at den vil kunne bli oppdaget på flere egnede lokaliteter langs Trøndelagskysten.

- Dvergsivaks *Eleocharis parvula* er knyttet til leirete havstrand og grunt brakkvann. En slik "pusleplante" er rimeligvis underrepresentert i de fleste herbarier, og viser store "sprang" i utbredelsen i Norge, et forhold som ikke nødvendigvis gjenspeiler dens reelle forekomst. Den er dessuten lett å forveksle med det vesentlig vanligere nålesivakset *Eleocharis acicularis*. I Trøndelag er dvergsivaks kjent fra Levanger og Namsos i relativt ny tid, og nord for disse to forekomstene er det bare én kjent lokalitet i Hemnes.

- Huldreblom *Epipogium aphyllum* vokser i ikke nødvendigvis så næringsrike, fuktige og moserike skoger. Til tross for at den på grunn av sin meteoriske opptreden er samlet relativt få ganger i Norge er

totalutbredelsen sannsynligvis stor; med funn fra Marker i Østfold og helt nord til Tana. I vårt område er nok forekomstene på Finsåsskogen i Snåsa én av de få rimelig årvisse steder man kan oppleve denne særegne orkidéen. Funnene i Trøndelag har vært få siden den først ble oppdaget ved Ryen i Røros i 1901. Neste funn kom først på 1950-tallet (ved Olavsspranget på Byneset i 1952 og Finsåsskogen i 1956), og så drøye det til 1973 før den ble sett på en ny lokalitet (Bergsåsen i Snåsa) og i 1975 ved Hestmarkdammen i Malvik. De nyeste funnene er fra 1988 (Kolbrandstad i Melhus), 1995 (ved Granli på Austra i Leka) og i 2002 (Kalvøya i Vikna i rik ospeskog). Alt i alt er den altså til nå funnet i sju trønderske kommuner. Funnene i Vikna og Leka kan tyde på at den vil bli funnet i flere av de kystnære kommunene i framtida.

- Gullmyrull *Eriophorum brachyantherum* er en sumpplante som er funnet i baserikt sigevann, i sumpskog og rikmyrkanter. Den har en noe østlig utbredelse i Norge fra Åmot til Sør-Varanger. I Trøndelag er den bare kjent fra fire kommuner, med bare gamle funn i Oppdal, og noe nyere fra Røros. Meråker og Verdal. Arten bør ettersøkes iallefall i Røros og Oppdal for å se om den fortsatt er å finne i disse kommunene.

- Bittersøte *Gentianella amarella* ssp. *amarella* er nok et eksempel på en art som vokser både i lavlandet og ganske høyt opp i fjellet. Den har vært holdt for å være spredt til nokså

vanlig i store deler av landet, men tilbakegangen i mange av dens kjernehabitater (baserike berg, tørrbakke, slåtteeng, veikanter) har nok ført til at den regionalt har blitt mer uvanlig de senere årene. I Trøndelag er den kjent fra 29 av landsdelens 49 kommuner, fra kysten og til langt opp i Oppdalsfjella. Den synes å ha få funn i sørvest-delen av vårt område, og er også samlet bare spredt på Fosen og i indre Nord-Trøndelag.

- Bakkcsøte *Gentianella campestris* ssp. *campestris* er også knyttet til baserik tørrbakke og berg, beitemark og slåttemark, og har på mange måter vist en parallell utvikling til bitter-søta med markert tilbakegang i lavlandet i sørøst. Den er kjent fra 31 trønderske kommuner, igjen fra ytterkysten til langt opp i fjellet i innlandet. Den synes å være lite observert i sørvest-Trøndelag, rundt indre Trondheimsfjorden og i øvre Namdalen.

- Bråtestorkenebb *Geranium bohemicum* er en sterkt spesialisert art som begunstiges av skogbrann, og derfor i all hovedsak er knyttet til brannfelt i løv- og barskog, men også på solåpne hogstflater. Den har spredte funn fra Østfold til Elverum og vestover til Tvedestrand, Rollag og Tokke. Overraskende nok er den samlet én gang i Langfjæran i Mosvik, langt nord for den nærmeste kjente lokaliteten. På svensk side går dog arten nord til Örnsköldsvik, så det er ikke urimelig å tro at ettersøk på brannfelt i Trøndelagsfylkene vil kunne gjenfinne arten i vårt område også.

- Blankstorkenebb *Geranium lucidum* er knyttet til noe baserike berg, rasmark og tørrbakker i kyst- og fjordstrøk fra Hvaler og nord til Leksvika med en utpostlokalitet i Brønnøy. I Trøndelag er den kjent fra fem kommuner; Orkdal, Hitra, Ørlandet, Mosvik og Leksvik. De nyeste innsamlingene er minst 40 år gamle, så det er et behov for re-inventering av de kjente lokalitetene, samt ettersøk av arten generelt i vårt område.

- Skogsøtgras *Glyceria lithuanica* vokser i gjerne noe baserik fuktig barskog og løvskog og i fuktige bekekløfter og delvis også på flommark. Den har sin norske hovedutbredelse fra indre Oslofjordområdet til midtre Hedmark med utpostlokaliteter i Notodden, Nord-Fron, Sør-Aurdal og Luster, samt i Midtre Gauldal. Tore Ouren fant arten ved Hermo i 1958, og her ser det ut til at den fortsatt overlever. En overvåking av lokaliteten og et søk i området for om mulig å finne flere del-lokaliteter ville vært ønskelig på denne nordlige utposten for arten i Norge. Det vises for øvrig til Geir Gaarders utmerkede oppsummering av statusen for dette skogsgraset i Midtre Gauldal i dette nummeret av Orebladet.

- Brudespore *Gymnadenia conopsea* stiller på mange måter i samme kategori som engmarihanda; den er kjent fra svært mange kommuner der det finnes rikmyrer, baserike skoger, slåtteenger og beitemark. Den er sjelden på Sørlandet, men forøvrig relativt vanlig i resten av landet, men viser tilbakegang på grunn av end-

ringene i landbrukets kulturlandskap. I Trøndelag er den samlet fra 26 kommuner; fra ytterkysten til høyt opp i fjellet i innlandet. Det er dog påfallende ”hull” i utbredelsen i kyst- og fjordstrøk fra Hemne-Snillfjord og nordover mot Leka.

- Grannsisv *Juncus minutulus* er en art som har vært lite påaktet, og som sikkert i virkeligheten er langt vanligere enn antallet innsamlinger tyder på. Den er knyttet til åpen, fuktig, skrinnsandmark, og har sin foreløpig kjente nordgrense på Storfosna i Ørlandet der den ble samlet i 1997. Denne innsamlingen er fortsatt den eneste kjente i vårt område, men det skulle ikke overraske om denne unnselige arten nok stikker seg bort på flere lokaliteter i Midt-Norge også.

- Hengepiggrø *Lappula deflexa* er knyttet til gjerne noe baserike berg, rasmak og tørrbakker. Den er stort sett spredt utover mesteparten i landet, men unngår det meste av Sørlandet og ytterkystområdene nordover. I Trøndelag er den registrert i 15 kommuner med tyngdepunkt i Oppdal og Rennebu. Fra svært mange av lokalitetene foreligger bare gamle funn, så det er åpenbart et behov for en re-inventering av mange av lokalitetene. I Trondheim har den sitt eneste intakte voksested i Tomset; først registrert i 1934. Også i Midt-Norge synes arten å unngå kystkommunene fullstendig.

- Klåved *Myricaria germanica* fyller sin særegne økologiske nisje på elveører og bremorener, men også i sekundære habitater som grus- og sandtak og langs veikanter. Den sto

f.eks i mange år med store og fine eksemplarer langs Haakon 7.s gate i Trondheim helt til den siste smale stripa av vegetasjon langs jernbanesporet her ble revet opp og veikanten ble gruset og asfaltert for omlag 10 år siden (Båtvik 2002). Arten er nok vanligere enn folk flest er klar over, og er samlet fra hele 34 av Trøndelags 49 kommuner, fra Hitra i vest til Lierne i øst, og fra havnivå i f.eks Orkdalen til seterbekker høyt opp i fjelltraktene i Oppdal. Den er så langt ikke kjent fra følgende trønderske kommuner: Frøya, Bjugn, Roan, Skaun, Røros, Tydal, Flatanger, Namsos, Inderøya, Høylandet, Namsskogan, Røyrvik, Nærøy, Vikna og Leka. Det er vel sannsynlig at arten lar seg finne i noen av disse ”gjenværende” kommunene også.

- Fuglereir *Neottia nidus-avis* er en spennende saprophyttisk orkidé knyttet til baserike løv- og barskoger. Den har spredte lokaliteter i Norge fra Hvaler og nordover til Evenes og Narvik, og er i vårt område kjent fra Fosen på Ørlandet, Rissa, Bjugn og Åfjord, samt fra nordfylket på Frosta og Leka. Det ser ikke ut til at botanikerne ble klar over dens eksistens i Trøndelag før den ble samlet i Leinslia i Rissa i 1954. Med bare seks kjente lokaliteter totalt i Trøndelag burde arten være gjenstand for jevnlig overvåkning på alle sine lokaliteter.

- Flueblomst *Ophrys insectifera* vokser i kalkfuruskog, på baserik engbakke og rikmyr spredt fra Hvaler nord til Bodø og Fauske. I Trøndelag har den noen få lokaliteter i Stein-

kjer, Nærøy og Snåsa. På samme måte som foregående art burde disse lokalitetene jevnlig overvåkes.

- Irsk kystmyrklegg *Pedicularis sylvatica* ssp. *hibernica* har en meget begrenset totalutbredelse i nordvest-Europa, og er knyttet til fuktig eng, lynghei og myrkanter. Registrerte voksesteder i Norge begrenser seg til kommunene Hareid, Stranda, Haram og Sandøy på Møre, samt Agdenes, Ørlandet og Rissa i Sør-Trøndelag. Lokalitetene står delvis noe utsatt til for inngrep og slitasje, så både burde vel denne underarten figurere i en ”høyere” kategori enn NT, samtidig som en jevnlig overvåking av de kjente voksestedene burde gjennomføres.

- Broddtjønnaks *Potamogeton friesii* er knyttet til grunt, næringsrikt vann, og er kjent fra spredte enkeltlokaliteter fra Ullensaker til Smøla, og med noe hyppigere forekomst på strekningen Steinkjer til Harstad med en utpostlokalitet i Porsanger. I Trøndelag er den kjent fra Steinkjer, Nærøy og Overhalla fra funn på 1990-tallet. De tre kjente lokalitetene bør jevnlig overvåkes og arten bør også ettersøkes på øvrige egnede lokaliteter.

- Kalkbleikvier *Salix hastata* ssp. *vegeta* er en underart knyttet til fuktig, baserik grunn og til sanddyner med skjellsand. I Norge er den kjent fra ytterkysten fra Dønna til Steigen, Hadsel og Bjarkøy, mens den som en fortsettelse av forekomstene i Jämtland og Härjedalen kanskje er registrert i Røros (som fjellplante!) også. Funnet bør verifiseres,

samtidig som kanskje siste ord ikke er sagt om en vierunderart som synes å opptre både som sanddyneart i Nordland og som fjellplante i Mellem-Europa og i det sørlige sentrale Skandinavia.

- Brunskjene *Schoenus ferrugineus* er et eksempel på en art som tidligere har vært holdt for å være relativt sjelden, men som det etterhvert har blitt innsamlet et betydelig materiale av. Arten vokser i rikmyr og i base-rike sig fra Oslo og Jæren nordover til Bodø og Fauske. Fra før 1900 finnes knapt en eneste innsamling fra Trøndelag, før krigen var den fortsatt bare kjent fra tre-fire kommuner (Trondheim, Malvik, Klæbu og Lekka), mens den idag er registrert fra hele 23 av Trøndelags 49 kommuner; fra Frøya til Snåsa og Namsskogan. Det er dermed noe overraskende å registrere at den fortsatt figurerer på rødlista.

- Busttjønnaks *Stuckenia pectinata* vokser i brakkvann og i baserikt ferskvann både på Østlandet og langs kysten nordover til Harstad og Lenvik. I Trøndelag har den sju kjente voksesteder i sju ulike kommuner; Hitra, Trondheim, Frosta, Steinkjer, Nærøy, Vikna og Lekka. På samme måte som hos andre sjeldne vannplanter i vårt område bør lokalitetene overvåkes jevnlig og ytterligere søk etter arten på egnede lokaliteter bør foretas.

- Norsk timian *Thymus arcticus* ssp. *arcticus* er knyttet til noe baserike tørrbakker og knauser, og har en noe uvanlig totalutbredelse i Norge fra Askvoll i Sogn og Fjordane via 11

trønderske kommuner, og med Herøy, Lurøy og Rødøy i Nordland som nordgrense. Hos oss er den kjent fra Meldal, Trondheim, Malvik, Bjugn og Roan i Sør-Trøndelag, og fra Frosta, Stjørdal, Levanger, Verdal, Inderøy og Nærøy i Nord-Trøndelag.

- Alm *Ulmus glabra* er nok et eksempel på en art som det er overraskende å finne igjen i rødlista. Den fryktede almesyken, som har slått ut mange bestander lenger sør i Europa ser ikke ut til å være så ødeleggende på våre breddegrader, og det er trolig at sykdommen ennå ikke har nådd langt nok nord til å true bergalma (ssp. *montana*) i vårt område. Alma trives i baserik, tørr og varm ur og skog, og vokser naturlig nordover til Beiarne. Den er ganske så vanlig i Trøndelag og er så langt blitt registrert i 36 av 49 kommuner. Den er ikke kjent fra de mest kystpregede og de mest innlandspregede kommunene Frøya, Hitra, Roan, Fosnes, Vikna, Skaun, Røros, Tydal, Meråker, Verran, Namsskogan, Lierne og Røyrvik. Det er suverent flest innsamlinger fra Midtre Gauldal, mens det fra kommunene Oppdal, Agdenes, Ørlandet, Klæbu, Malvik, Osen, Mosvik, Verdal, Inderøy, Steinkjer, Namsos, Overhalla, Høylandet, Snåsa, Namdalseid, Namsos og Leka bare foreligger fra en til tre innsamlinger totalt.

- Smånesle *Urtica urens* er gjerne betraktet som et ugras som oftest fins på næringsrik ruderatmark, men som også er knyttet til tangvoller og sandstrand. Tidligere var den nok et

vesentlig mer vanlig ugras enn hva den er i dag. I vårt område synes den å klare seg på tangvoller enkelte steder rundt Trondheimsfjorden. Den har vært registrert i 15 kommuner i vårt område, men av nyere funn (etter 1980) er den bare belagt fra Frøya, Roan, Frosta og Levanger.

- Dalfiol *Viola selkirkii* er en vakker, tidligblomstrende fiol som trives i noe baserike, mørke og fuktige ore- og granskoger, samt i moserike bekekløfter og i rasmark. Den vokser fra Oslo til Leksvika og med utpost-lokaliteter i Brønnøy (Alsten) og Saltdal. I Trøndelag ble den først samlet ved Vanvikan i 1920 (er denne lokaliteten fortsatt intakt mon tro?), og så ble den funnet ved Snøen i Midtre Gauldal i 1953, ved Villmannsøyen i 1959, Godøyen i 1962 og ved Granøya i 1972; i Røros i 1961; og ved Nåvårdalen i Rennebu i 1975. Etter 1980 er den også funnet i Oppdal og Holtålen, samt på flere steder i Midtre Gauldal og Røros. Antallet lokaliteter er likevel såpass lavt at det burde være mulig å overvåke dem jevnlig, slik det f.eks gjøres på flere av lokalitetene i Midtre Gauldal (jfr Galten 2005).

Kategorien DD, arter der det mangler tilstrekkelig med data for å tilordne den noen annen kategori

Avslutningsvis skal de fire trønderske artene som er klassifisert i denne kategorien i rødlista av 2006 nevnes:

- Skaftmelde *Atriplex longipes* vokser på strandeng og på tangvoller langs kysten helt nord til Balsfjord. Taksonomien er muligens ikke helt

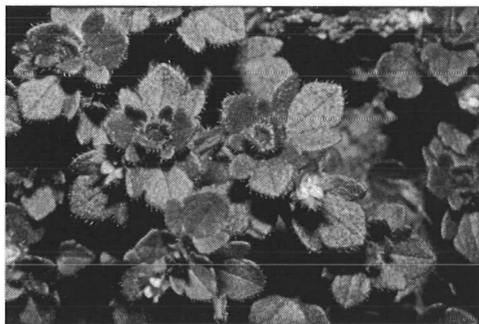
ferdig utredet for disse ”strandmeldene”, men det antydes at dette taksonet bare er kjent fra nordvest-Europa. I vårt område er nominatformen kjent fra fem kommuner (Skaun (som ”ugras” ved Piene-mølla), Trondheim, Frosta, Osen og Nærøy).

- Mosesildre *Saxifraga hypnoides*: Denne arten antas å være stedegeen på mosegrodd berg, på grashei og i skjellsand i Flora, Bremanger og Selje kommune. Samtidig er den så vanlig brukt som hageplante som lett forvilles at det er vanskelig å skille opprinnelige lokaliteter fra forvillede. I Trøndelag er den åpenbart bare forvillet fra hager, og som sådan kjent fra f.eks Trondheim, Rissa og Verdal.

- Svensk asal *Sorbus intermedia* er en annen slik art som vi antar bare så vidt er stedegeen i norsk flora, nærmere bestemt i Halden og Aremark. Samtidig er dette en art som i meget stor utstrekning er plantet, og som viser seg å kunne forville seg fra slike plantede bestander. I Trøndelag foreligger det innsamlinger av denne arten fra åtte kommuner (Frøya, Hitra, Åfjord, Melhus, Trondheim, Malvik, Stjørdal, Levanger) men det er uvisst i hvilken grad dette er fra ”genuint” forvillende eksemplarer eller fra plantede eksemplarer. Uansett er den ikke naturlig forekommende i vårt område og er dermed i rødliste-sammenheng mindre interessant.

- Bergfletteveronika *Veronica hederifolia* (figur 4) er oftest betraktet som et noe basekrevende ”ugras” på ruderatmark, men kan kanskje være

stedegeen på havstrand. Nominatformen er samlet på havstrand i flere trøndelagskommuner (Ørland, Åfjord og Nærøy), samt åpenbart som ruderat ved Piene-mølla i Bu-vika). Hvorvidt disse havstrandlokalitetene sekundært er spredt fra innførte eksemplarer er vel noe uklart.

Figur 4. Bergfletteveronika får her stå som representant for de fire karplanteartene i kategorien ”datamangel” i Rødlista, og som også har vært innsamlet i Trøndelag.

Oppsummering

Av de 152 karplantetaksonene som er kategorisert til ”NT” i Rødlista fra 2006 er altså 73 (48 %) kjent fra Trøndelagsfylkene. Elleve av disse er nok ikke opprinnelig viltvoksende i landsdelen. For de fleste av de resterende 62 artene i Trøndelag er forfatteren enig i plasseringen i kategorien ”NT”. Som det framgår av gjennomgangen over, kunne dog enkelte av dem kanskje ha vært kategorisert i en truetetskategori (f.eks ”VU”, eller til og med ”EN”), mens andre, i alle fall i vårt område, synes å være så utbredte og stabile at det er noe

overraskende å finne dem omtalt som "nær truet".

Følgende NT-arter bør kanskje vurderes å havne i en **strengere** truet-kategori ved senere Rødliste-revisjoner:

- Snøarve med totalutbredelse i nordvest-Europa og med bare seks kjente lokaliteter i Trøndelag (Oppdal og Rennebu)

- Lapprblom med et fåtall kjente lokaliteter i sør; hos oss bare i Oppdal og Rennebu

- Hvitstarr med en sterkt oppsplittet utbredelse i Norge, og i Trøndelag bare så vidt kjent fra Oppdal

- Snøfrytle som er sjelden totalt sett i Norge og i vårt område bare er kjent fra Oppdal

- Dovreløvetann som er en midt-norsk lokalendemisme som totalt er kjent fra seks kommuner og i Trøndelag bare er kjent fra Oppdal

- Krypsivaks har en svært oppsplittet utbredelse i Norge med få kjente lokaliteter totalt (åtte kommuner) og bare på 2-3 lokaliteter i Trøndelag (Oppdal)

- Nordlandsrørkvein er en lokalapomiktisk endemisme i midtre Skandinavia. Den er kjent fra sju kommuner i Norge, derav to i Trøndelag

- Toppstarr har få kjente lokaliteter i Norge og er mange steder gått ut. Den er kjent fra tre kommuner i Trøndelag

- Flueblomst har en oppstykket norsk utbredelse og er også på tilbakegang flere steder. Den er kjent fra tre kommuner i Trøndelag

- Irsk kystmyrklegg er bare kjent fra nordvest-Europa. I Norge er den kjent bare fra fire kommuner på Møre og tre kommuner i Sør-Trøndelag
- Broddtjønnaks har også en oppsplittet utbredelse i Norge og har bare tre kjente lokaliteter i Trøndelag
- Kalkbleikvier har svært få lokaliteter i Norge. Det så langt eneste funnet i Trøndelag (Røros) bør verifiseres.

Følgende NT-arter bør kanskje vurderes å **tas helt ut** av rødlista ved senere revisjoner:

- Issoleie har svært mange kjente forekomster i fjellet i Sør-Trøndelag

- Snøsoleia har noe av den samme utbredelsesstatus som issoleia

- Fjellnøkleblom er, til tross for at den betraktes som en skandinavisk endemisme, relativt vanlig i Norge, også i vårt område

- Marinøkkel er til dels meget vanlig over det meste av landet, og er kjent i alle fall fra 42 av Trøndelags 49 kommuner

- Engmarihand er ganske vanlig på egnede habitater i store deler av landet, også i vårt område

- Bakkeseite trives i flere ulike habitater og har mange kjente lokaliteter, men er også kjent som en "kulturmarksart" og har vist tilbakegang i nettopp denne habitattypen

- Brudespore viser noe av samme mønster som bakkeseite og viser vel ingen entydig tilbakegang utenfor de mest utpregete kulturmarkshabitatene

- Klåved har sin kjerneutbredelse i midtre deler av Skandinavia, og er så

langt kjent fra 34 av Trøndelags 49 kommuner

- Brunskjene er langt vanligere i landet (og i Trøndelag) enn tidligere antatt, og er så langt kjent fra minst 23 av Trøndelags 49 kommuner
- Alm er vanlig på egnede lokaliteter i Trøndelag og er kjent fra 36 av de 49 kommunene.

Til slutt kan nevnes to arter som begge synes å være såpass dårlig kjent at de heller hadde fortjent kategorien "DD":

- Kalklok med dårlig kjent utbredelse og et fåtall kjente lokaliteter fra Trøndelag
- Trippelvier er også et dårlig kjent og dårlig avgrenset takson.

Litteratur

- Båtvik, S.T. 2002. Trondheimsfloraen i endring. – Orebladet 5(1): 7-15.
- Båtvik, S.T. 2007a. Arter som finnes i Trøndelag i ny norsk rødliste for karplanter 2006, I. – Orebladet 10(1): 15-27.
- Båtvik, S.T. 2007b. Arter som finnes i Trøndelag i ny norsk rødliste

for karplanter 2006, II. – Orebladet 10(2): 13-27.

- Fremstad, E. 2007. Tre arter å bry seg om: Gulveis, stavklokke og vårmarihånd. – Orebladet 10(2): 4-9.
- Galten, L. 2005. Rødlistearten dalfiol *Viola selkirkii* Pursh ex Goldie, - funn og fangstfolk med spesiell vekt på Trøndelag og Midtre Gauldal. – Orebladet 8(2): 5-10.
- Høeg, O.A. 1947. Planteveksten i Strinda. – I: Osnes, H. (red.) Strinda bygdebok, II, pp 451-70. Trondheim.
- Kålås, J.A., Viken, Å. & Bakken, T. (red.) 2006. Norsk rødliste 2006. – Artsdatabanken.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2007. Gyldendals store nordiske flora. – Gyldendal.
- Storm, V. 1886. Notitser til Thronhjems Omegns flora, II. – K. norske Vidensk. Selsk. Skr. 1886: 21-39.

Svein Båtvik

Direktoratet for naturforvaltning
7485 Trondheim
svein-t.batvik@dirnat.no

Botaniseringstur til Midtre Knutshø 8. august 2007

Av Syver Svare

Eg meiner det var 7. juli 1973 at kona mi og eg var på Midtre Knutshø fyrste gongen. Sidan har vi vore her mange, mange gonger, - ofte kvart år, og aldri sjeldnare enn med eit par års mellomrom. Eg har somme gonger vore åleine, og eg veit at eg

har vore på dette fjellet meir enn 20 gonger i laupet av desse åra. Eg var der ein gong så tidleg som 3. juni. Da var det stigen og lendet rundt stigen som hadde størst interesse. Vi har ofte vore der i månadskiftet juli-august, for da er det toppen av høa

som er serleg spennande. Vi har òg besøkt dei andre Knutshøin, men sjeldnare, og dette ligg nå langt attende i tid, og det eg skriv nedanfor, gjeld berre Midtre Knutshø.

Kvar gong vi har besøkt Midtre Knutshø, har vi vorte overvelda av artsrikdommen med så mange blommar eg ikkje hadde sett før eg kom til Knutshø. Fyrste gongen eg var der, tok eg opp to filmrullar à 36 bilete. Eg har no fleire ljusbiletenseriar av Knutshø-floraen.

Dersom vi har varden av toppen av høa som utgangspunkt og slår ein sirkel med radius på 100 m, får vi med storparten av artsrikdommen på Midtre Knutshø. Aukar vi radius til 200 m, får vi med oss mest alt.

Etter som åra har gått, har vi lagt merke til tap av mange arter, men det som har vore att, har likevel vore så overveldande at vi har hatt stor glede av turen, og tapet vi hadde observert, bekymra oss ikkje. Men etter årtusenskiftet har vi vorte tiltakande bekymra, og ca. 20. juli 2005 tok vi oss ein botaniseringstur for å kartlegge stoda. Vi opplevde somt som var positivt, men summen var urovekjande. I ”gode, gamle dagar” kunne vi sjå fleire hundre lokalitetar med høg fjellsklokke *Campanula uniflora*, men no, i 2005, fann vi berre 4-5 lokalitetar enda vi saumfor toppen av fjellet eit par timar. Men vi fann ingen ting att av den gamle, fornemme floraen, men berre sparsam høg fjellflora. Vi var samde om at dette

heller kunne samanliknast med ei øydemark.

I 2006 våga vi ikkje ta nokon Knutshø-tur. Men Knutshøin betyr så mykje for meg og for oss at vi kunne ikkje leggje frå oss problemet. 8. august 2007 tok eg ut på ein ny botaniseringstur, og eg brukte heile dagen på denne turen. Eg har aldri vore ute så seint før, men eg kunne identifisere alle plantane eg såg, og for botanisk observasjon av plantearter skulde tidspunktet vera akseptabelt.

Blomstringa hadde truleg vore tidleg i 2007, og langsmed stigen, opp til raet, var alt avblomstra. Men eg kunne framleis identifisere dei fleste artene, og det meste var vel som før. Men snøsøta *Gentiana nivalis* var tydeleg i ekspansjon. I 2005 fann vi rikeleg med snøsøte langs stigen heilt opp til raet, ja, også på grastuvane oppom raet, mest opp til toppen av høa. Det kunne eg òg bekrefte nå i år. Bergveronika *Veronica fruticans* voks det før rikeleg av i begynnelsen av stigen oppom fjellskogen, men i 2005 såg vi ikkje ein einaste plante, og det gjorde eg ikkje i 2007 heller. Halvveges mellom raet og fjellskogen var det før ein lokalitet med fjellkvitkurle *Pseudorchis straminea*. Den fann eg ikkje att i 2005 og heller ikkje i 2007.

Så kom eg opp på toppen av høa, og der gjekk eg og leitte systematisk i tre timar, men resultatet var like trist som i 2005: Eg fann 4-5 små lokalitetar med høg fjellsklokke, nokre få

enkeltindivid av fjellarve *Cerastium alpinum*, både snau (ssp. *glabratum*) og hårut type (ssp. *alpinum*), eit eksempel av snøbakkestjerne *Erigeron uniflorus*, og ved varden var det som før tuvesildre *Saxifraga cespitosa* og ein lokalitet med norsk malurt *Artemisia norvegica*, men elles fann eg berre sparsam, karrig høgjellsflora; - altså same tristheita som i 2005. Det likna mest på ei øydemark.

Her er ei liste over dei artene som har gått tapt i laupet av dei siste 10-åra:

- Grannsildre *Saxifraga tenuis*: Gjekk tapt i laupet av 1970-åra
- Knoppsildre *Saxifraga cernua*
- Gullrublom *Draba alpina*: Var sjølv prinsessa på Midtre Knutshø, vart borte tidleg på 1980-talet
- Dovreløvetann *Taraxacum dovreense*: Ikkje funne sidan begynnelsen av 1980-talet
- Blindurt *Silene wahlbergella*: Dei fyrste åra fann vi rikeleg med blindurt, mest på sørsida av toppen, men også spreidd langs stigen ned til Kongsvoll fjellstogo. Vart borte sist på 1990-talet
- Dvergssoleie *Ranunculus pygmaeus*?? Ikkje sett dvergssoleie etter artusenskiptet, men også før er det ikkje kvart år eg har sett planta.

Korleis det står til på dei andre høom, veit eg ikkje. Men dette burde ha vore granska nærmare av folk som har meir kunnskap om emnet enn eg har. Det er grunnen til at eg skriv desse linene.

Syver Svare
Hårråbeitet 6
7300 Orkanger
akri-sva@online.no

[Se illustrasjoner av fire av de seks artene som forfatteren mener ikke lenger er å finne på Midtre Knutshø på side 2 i dette nummeret av Orebladet. *Red.*]

Ekskursjoner i NBF Trøndelagsavdelinga vår og forsommer 2009

Lørdag 30. mai: Vårtur til Byneset.

Lauvskogslieene i sør- og vesthellingene av Bymarka inne på sjølv Byneslandet er relativt dårlig undersøkt. Vi tar utgangspunkt i Bergsskardet og utforsker områdene nordover. Nærmere detaljer kommer i Orebladet til våren og på NBF sine nettsider, men vi satser på heildagstur med avreise fra Vitenskapsmuseet ca kl. 10 eller oppmøte ved Berg Bedehus.

Søndag 14. juni: Villblomstenes dag.

Eget program, blir kunngjort på NBF Trøndelagsavdelinga sine nettsider og ved egne annonser.

Mandag 6. juli: Åpen dag med omvisning i Sølendet natur- reservat på Brekken, Røros.

På Sølendet finner vi store rikmyrer med overdådig blomstring av orkideer som brudespore og lappmarihand.

I reservatet drives det aktiv skjøtsel for å hindre gjengroing av de artsrike slåttemyrene. Det vil bli en demonstrasjon av skjøtselsmetodene som brukes. Omvisning ved botanikere fra NTNU Vitenskapsmuseet under ledelse av professor Asbjørn Moen. Frammøte kl. 12 på parkeringsplassen ved Sølendet naturreservat. Avkjørsel ved brua over Glåma. Beregn tre timers kjøring fra Trondheim.

Artikler

Geir Gaarder:

Huldregras og skogsøtgras i
Midtre Gauldal 5

Svein Båtvik:

Arter som finnes i Trøndelag i
ny norsk rødliste for
karplanter 2006, III 10

Syver Svare:

Botaniseringstur til Midtre
Knutshø 8. august 2007 28

INNHold

Redaktøren har ordet 4

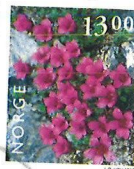
Foreningsstoff

Ekskursjoner i NBF Trøndelagsavdelinga vår og
forsommer 2009 30
Møteprogram for våren 2009 32

STOFF TIL NESTE NUMMER AV OREBLADET

For at bladet skal fortsette å gi en presentasjon av plantelivet i Trøndelag, må alle som har noe å bidra med ta kontakt med redaksjonen. Det kan dreie seg om nærmest hva som helst av botanisk stoff med tilknytning til vårt område, små og større artikler f.eks om hvilke prosjekter og botaniske aktiviteter som forskere og studenter driver med, artikler med botanisk tilsnitt innenfor tema som alger, sopp, moser, lav, karplanter, habitater, plantekjemi, plantefysiologi, planteanatomi, plantemedisin, autøkologi, landskapsøkologi, fenologi, plantegeografi, taksonomi, inventeringer, floraprojekter, sjekklister, forvaltning, undervisning, oppskrifter, osv.; notiser om interessante funn (gjerne med foto), tips om ekskursjonsområder, bokomtaler, og ideer til foreningsaktiviteter kan være noen eksempler.

Frist for manuskripter til vårnummeret: 1. april 2009

Svanholm Olav Dahle
Bugges vei 6B
7051 TRONDHEIM

B

Returadresse:

Norsk botanisk forening
Trøndelagsavdelinga
Vitenskapsmuseet Seksjon
for naturhistorie
7491 Trondheim

Møteprogram våren 2009

Alle møtene starter kl. 19⁰⁰, og foredragene etterfølges av ei enkel servering og sosialt samvær. Møtene holdes i Vitenskapsmuseet i Trondheim, i auditoriet i Suhmhuset, Elvegata 6 (samme hus som Middelalderutstillinga og Café Magasinet; inngang til museets gårdsplass enten fra hjørnet Elvegt./Kalvskinnsgt. eller fra Gunnerus' gate).

Mandag 2. februar: Kongsvold og botanikken – fra Oeder til dataalderen

Kongsvoll med Knutshøene og fjella omkring har lenge vært kjent for sin rike flora. Kveldens foredragsholder, **Simen Bretten**, var fra 1975 til 1992 bestyrer av Kongsvoll biologiske stasjon. I foredraget vil han presentere noen "godbiter" i floraen, og historien om utforskinga av floraen på Dovrefjell fra den ble oppdaga av G.C. Oeder som i 1755–60 besøkte Norge for å samle stoff til *Flora Danica*, via M.N. Blytts besøk i 1836 som for alvor gav Knutshøene ry som plantefjell, og fram til vår tid.

Månedens art: Norsk malurt *Artemisia norvegica* blir presentert av Arne Jakobsen.

Mandag 2. mars: Fra gamle grekere til blomstrende orkideer. Glimt fra vårtur til Hellas

I kveldens foredrag tar **Einar Kongshaug**, Trondheim kommune, og **Arne Jakobsen**, Gauldal vgs., oss med til flere av den greske antikkens mest kjente steder der orkideene blomstrer blant et rikt utvalg av kulturminner. **NB: Dette møtet vil bli kombinert med årsmøtet i Trøndelagsavdelinga av NBF. Medlemmene vil få innkalling og årsmøtepapir i posten. Årsmøtet starter kl. 19.00, og foredraget starter ca 19.30.**

Mandag 30. mars: Svalbards flora – mangfold, trusler og bevaring

I dette foredraget vil forsker **Dagmar Hagen**, NINA, og overingeniør **Tommy Prestø**, NTNU Vitenskapsmuseet, gi et innblikk i arts mangfoldet og artenes historie på Svalbard. I tillegg vil de se på hvordan ferdsel, arealbruk og klimaendringer påvirker vegetasjon og planteliv og hvilke virkemidler forvaltningen rår over for å hindre tap av biologisk mangfold.

Månedens art: Bergfrue *Saxifraga cotyledon* blir presentert av Line Johansen.

Mandag 4. mai: Dokumentasjon av floraobservasjoner og forberedelser til ny feltsesong

Ved inngangen til en ny feltsesong der medlemmene i NBF og andre florainteresserte sikkert vil gjøre mange gode plantefunn, fokuserer **styremedlemmene** på hvordan og hvorfor vi bør sørge for å dokumentere observasjonene ved innsamling, fotografering osv. Seniorrådgiver **Nils Valland**, Artsdatabanken, vil presentere "artsobservasjoner.no".

Månedens art: Fjellnøkleblom *Primula scandinavica* blir presentert av stipendiat Sølvi Wehn, NTNU. Vi finner også plass til et "minikurs" i plantebestemmelse der stipendiat **Sverre Lundemo**, NTNU forteller hvordan vi kan bestemme arter i slekta **vier *Salix***.